

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Васенка Василя Васильовича на дисертацію
***Титаренка Валерія Миколайовича «Підготовка майбутніх
учителів технологій до формування в учнів основної школи
здоров'язбережувальної компетентності у процесі
трудового навчання»***, подану на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.02 – теорія та методика навчання технологій

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку суспільства людина, її життя і здоров'я визначаються як найвищі людські цінності, бо саме вони є головним критерієм ефективності діяльності всіх його сфер. Вища школа покликана формувати не лише всебічно розвиненого фахівця в галузі освіти, але й учителя, здатного до здоров'язбережувальної діяльності. Домінантною стає підготовка педагога-фахівця, який характеризується не тільки високою професійною майстерністю, а й здатний використовувати в освітньому процесі здоров'язбережувальні технології з метою збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління, формувати в них відповідальне ставлення до здоров'я як найвищої індивідуальної та суспільної цінності.

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що спрямованість дисертаційної роботи В.М. Титаренка, у якій розглядається окреслена проблема, є актуальною для процесу модернізації фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Відзначимо, що актуальність дослідження В.М. Титаренка вочевидь підсилюється низкою суперечностей, які чітко окреслені в авторефераті та дисертації. У роботі обґрунтовано, що розв'язання зазначених суперечностей передбачає дієве вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів технологій, готових до формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності у процесі трудової діяльності, що й досі не знайшло достатнього осмислення й узагальнення в сучасній педагогічній науці та практиці. Теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка ефективності комплексу педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до формування в учнів основної школи здоров'язбережувальної компетентності у процесі трудової діяльності є актуальною педагогічною проблемою, на розв'язання якої спрямована дисертаційна робота Титаренка В.М.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Підкреслимо, що дисертант аргументовано обґрунтував вибір теми дослідження та її актуальність у сучасному контексті; мета, об'єкт і предмет дослідження також достатньо вмотивовані, визначені завдання були розв'язані у процесі наукового пошуку та апробації результатів дослідження.

Детальне ознайомлення з текстом дисертації В.М. Титаренка дає підстави стверджувати, що вона базується на ретельному аналізі науково-методичної літератури (проаналізовано більше трьохсот найменувань), добре

структурована та характеризується логічністю викладу матеріалу, змістовністю розв'язання поставлених завдань, що розкриваються у трьох розділах роботи.

У змісті дослідження висвітлено теоретичні засади, структуру та логіку експериментальної перевірки комплексу педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до формування в учнів основної школи здоров'язбережувальної компетентності у процесі трудової діяльності. Достовірність наукових результатів дисертаційної роботи підтверджується їх теоретичною обґрунтованістю, забезпечується коректним застосуванням методології педагогічного дослідження, доцільним поєднанням теоретичних та емпіричних методів дослідження, а також перевіркою його результатів засобами математичної статистики.

Не викликає заперечення наукова новизна роботи, у якій відображено вагомі наукові здобутки В.М. Титаренка, проаналізовано стан її дослідженості у вітчизняній та зарубіжній педагогіці на основі положень особистісно-діяльнісного, компетентнісного, культурологічного, аксіологічного, технологічного та акмеологічного наукових підходів й конкретизовано базові дефініції дослідження: «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «культура здоров'я», «технології здоров'язбереження», «здоров'язбережувальна діяльність учителя», «здоров'язбережувальна компетентність учнів основної школи», «безпекова і працезахоронна діяльність учителя технологій», «готовність майбутніх учителів технологій до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи у процесі трудового навчання»; розроблено теоретичні основи і методику підготовки майбутніх учителів технологій до формування в учнів основної школи здоров'язбережувальної компетентності у процесі трудової діяльності; обґрунтовано комплекс змістових, організаційно-методичних та діагностувальних педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів; удосконалено організацію навчального процесу підготовки майбутніх учителів технологій шляхом розробки програми і навчально-методичного забезпечення дисципліни «Основи виробничої безпеки у майстернях».

Достатньо вагомим є практичне значення одержаних результатів, яке полягає у розробці та впровадженні у навчальний процес підготовки майбутніх учителів технологій програми навчальної дисципліни «Основи виробничої безпеки у майстернях», її навчально-методичного забезпечення, яке включає навчальну і робочу програми, методичні рекомендації до проведення лекцій, інструктивно-методичні матеріали до лабораторно-практичних занять, організації самостійної та індивідуально-дослідницької діяльності студентів, а також навчально-методичного посібника для студентів вищих педагогічних навчальних закладів «Основи виробничої безпеки в майстернях».

У першому розділі *«Підготовка майбутніх учителів технологій до формування в учнів основної школи здоров'язбережувальної компетентності як проблема педагогічної науки і практики»* на основі комплексного аналізу

наукових праць, нормативно-правових джерел, дисертаційних робіт і методичних матеріалів з досвіду роботи вчителів проведено характеристику методолого-теоретичних засад формування в учнів основної школи здоров'язбережувальної компетентності, проаналізовано сучасний стан та проблеми фахової підготовки майбутніх учителів технологій в Україні.

Дисертантом наведено аналіз вітчизняних і зарубіжних джерел, що дало змогу з'ясувати визначення здоров'я людини за різними класифікаціями. Під здоров'язбережувальною компетентністю учня основної школи В.М. Титаренком розглянуто комплекс знань, умінь, ставлень та цінностей, які спрямовані на збереження й укріплення здоров'я – свого та оточуючих – на уроках та у позаурочній діяльності.

У даному розділі автор акцентує увагу на тому, що у кожному з видів навчальних майстерень охорона життя та здоров'я учнів має свою специфіку, що потребує значної зосередженості педагога на правилах техніки безпеки.

Другий розділ *«Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів технологій до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи»* спрямований на розробку комплексу педагогічних умов (змістових, організаційно-методичних та діагностувальних) підготовки майбутніх учителів технологій до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи у процесі вивчення трудового навчання та охарактеризовано кожний компонент.

Варто виділити впроваджений у навчально-виховний процес навчальної дисципліни «Основи виробничої безпеки в майстернях», як центральну в змісті професійної підготовки, складеної відповідно до Державних стандартів педагогічної освіти в Україні, узгоджено з освітньо-професійною програмою підготовки фахівців за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Метою навчальної дисципліни є опанування майбутніми вчителями знань, умінь, здатностей (компетентностей) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління безпечною трудовою діяльністю у майстернях загальноосвітніх навчальних закладів, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку та усвідомлення ними необхідності виконання у повному обсязі всіх заходів щодо гарантування безпеки праці на робочих місцях учнів.

Методичним забезпеченням упровадженої навчальної дисципліни є розроблений і застосований у процесі підготовки майбутнього вчителя технологій навчально-методичний комплекс «Основи виробничої безпеки в майстернях».

У третьому розділі дисертації *«Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів»* здобувачем розкрито етапи, зміст та особливості проведення експериментально-дослідної роботи, репрезентовано педагогічні рекомендації щодо змісту й організації підготовки майбутніх учителів технологій до формування

здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи у процесі трудового навчання.

У ході експерименту Валерієм Миколайовичем визначено ефективність розроблених педагогічних умов підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи у процесі трудового навчання та з'ясовано динаміку кількісних і якісних показників сформованості готовності за визначеними критеріями і рівнями (переважно – високий і достатній в експериментальній групі).

Педагогічний експеримент проведено й представлено досить коректно. Висновки дослідження є чіткими та вагомими, відповідають його завданням та відображають основні наукові результати дисертаційної роботи. Дисертаційна робота написана зрозумілою, грамотною українською мовою й пройшла досить серйозну апробацію, оскільки нароби автора представлені не тільки в Україні, а й за її межами.

З огляду на викладене констатуємо, що є всі підстави класифікувати дисертаційну роботу Титаренка Валерія Миколайовича як завершене, самостійне дослідження, що містить наукові положення, має вагоме теоретичне та практичне значення. При цьому автореферат дисертації повністю відображає її основний зміст.

Загалом позитивно оцінюючи наукову та практичну значущість отриманих Титаренком Валерієм Миколайовичем результатів, висловимо деякі зауваження до змісту роботи, а також окремі побажання:

1. На наш погляд, опис поліфункціональності працевохоронної та безпекової діяльності майбутніх учителів технологій (підрозділ 1.3) потребує детальнішої конкретизації.

2. Бажано було б детальніше і повніше зупинитися на специфіці працевохоронної діяльності вчителя технологій у різних видах шкільних майстерень.

3. Варто було б при характеристиці системи показників сформованості готовності майбутніх учителів технологій до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи більше уваги приділити результатам педагогічних практик студентів.

4. У оформленні матеріалів дослідження дисертанту, на жаль, не вдалося уникнути окремих мовностилістичних погрішностей, неточностей у використанні розділових знаків, частого використання особових займенників «ми», «нами», та слів «встановлено», «виявлено», «з'ясовано» без зазначення методів досягнення цих результатів.

Абстрагуючись від висловлених зауважень, які можуть мати дискусійний характер, зазначимо, що це суттєво не позначається на загальній позитивній оцінці дисертаційної роботи та може розглядатися як побажання щодо вдосконалення подальшого наукового пошуку.

Загальний висновок. Отже, дисертаційна робота на тему «Підготовка майбутніх учителів технологій до формування в учнів основної школи здоров'язбережувальної компетентності у процесі трудового навчання» є самостійним, завершеним дослідженням, яке містить нові результати в галузі

теорії та методики технологічної освіти та за своїм обсягом, обґрунтованістю проведених досліджень, науковою значущістю одержаних результатів відповідає п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а його автор, Титаренко Валерій Миколайович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії і методики
технологічної освіти та комп'ютерної
графіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

В.В. Васенко
Засвідчує:
Нач. РП

А.М. Опанасюк